

10. Мильруд Р. П. Порог ментальности российских и английских студентов при соприкосновении культур // *Иностранные языки в школе.* – 1997.
11. Сысоев П.В. Концепция языкового поликультурного образования: Монография. – Москва: Еврошкола, 2003.
12. Barik H., Swain M., Gaudino V. *experiment in bilingual schooling in the senior grades: The Peel study through grade ten. Mimeo: Ontario Institute for Studies in Education, Toronto (zitiert nach Genesee 1987), 1975.*
13. Сарычева Т.А. Межличностные отношения иностранных студентов разных национальностей при обучении в одной группе / *Материалы всероссийского семинара «Методология обучения и повышения эффективности академической, социально-культурной и психологической адаптации иностранных студентов в российском вузе: теоретические и прикладные аспекты».* Том 2. Томск, 2008 г. с. 125.
14. Byram M., Fleming M. *Language Learning in Intercultural Perspective.* Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
15. Byram M., Morgan C. *Teaching and learning language and culture.* Clevedon, Avon: Multilingual Matters, 1994. Pp. 203 – 209.
16. Genesee F. *Learning F. Learning though two languages: Studies of immeraion and bilingual education.* Cambridge, MA: Newbury Hous, 1987.
17. Андреева Г. М. *Социальная психология. Учебник для вузов.* М.:АБРИСДОООБ, 2003 с. 362.

УДК 377 (73)

*Дубовик О. В., викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова,
м. Львів, Україна*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ США

Анотація. У статті розглядаються питання формування системи професійно-технічної освіти США. Акцентуються питання створення й функціонування комунальних коледжів як основної ланки підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів.

Ключові слова: система професійно-технічної освіти, комунальні (молодші) коледжі, професійна підготовка, США.

*Oksana Dubovyk, Lecturer
Separate Structural Subdivision
«Lviv Educational and Scientific Center for Vocational Education»
at M. P. Drahomanov National Pedagogical University
Lviv, Ukraine*

DEVELOPMENT OF VET SYSTEM IN THE USA

Abstract. The article deals with the analysis of stages of VET system development in the USA. The issues of formation and functions of community colleges as a main source of highly qualified workers' training are considered.

Key words: VET, community (junior) colleges, training, The USA

У нових суспільно-економічних умовах глобалізації, інформатизації та формування високотехнологічного виробництва актуальності набувають

питання вдосконалення професійної підготовки виробничого персоналу. У зв'язку з необхідністю забезпечення тісної взаємодії навчальних закладів з промисловістю, в якій відбуваються зміни сутнісного характеру, виняткового значення на початку ХХІ ст. набуває ефективне функціонування системи підготовки фахівців з технічних спеціальностей. Досвід розвинутих європейських країн та, особливо, США свідчить про спрямованість освітніх систем на виробничі потреби, яка вимагає випереджального характеру змісту професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки спеціалістів-техніків.

У документах провідних міжнародних організацій (Міжнародної організації праці, Організації Економічної Співпраці і Розвитку (ОЕСР), Ради Європи, Світового банку, ЮНЕСКО) рушійною силою економічного розвитку в новому тисячолітті визнано людський капітал, який створює і використовує знання, підвищує якість суспільного життя. Нині конкурентоспроможність держави визначають не природні ресурси, а наявність висококваліфікованих виробничих кадрів, здатних створювати і поширювати сучасні технології, здійснювати інноваційний пошук, діяти на випередження. Перетворення знань на важливий чинник економічного розвитку має враховуватись у модернізації національних систем освіти, передусім під час впровадження новітніх підходів до професійної підготовки фахівців технічного профілю.

Аналіз наукових джерел та освітньої практики засвідчив низку суперечностей у системі професійно-технічної освіти в Україні між:

- вимогами сучасного виробництва до компетентності молодших спеціалістів і недостатньою якістю їх загальної та професійної підготовки, спричиненою повільним впровадженням новітніх стандартів та національної рамки кваліфікацій;
- загальносвітовою тенденцією динамічних змін у структурі виробництва і потребами у спеціалістах відповідного профілю та неготовністю вітчизняних навчальних закладів до модернізації змісту і методів професійної підготовки;
- потребою інтеграції українського ринку праці у глобальну економіку та недостатньою гнучкістю і прогностичністю системи професійно-технічної освіти України;
- появою високоефективних інноваційних технологій підготовки кваліфікованих спеціалістів технічного профілю у розвинутих країнах, зокрема США, та недостатнім рівнем вивчення й упровадження прогресивного зарубіжного досвіду професійної підготовки у систему освіти України.

Звернення до досвіду США зумовлено помітним поширенням міжнародної співпраці в галузі освіти, високим рівнем економічного розвитку цієї країни, врегульованим механізмом забезпечення зайнятості населення, низькою питомою вагою безробіття, високим рівнем організації виробництва, розвитком

науки завдяки науково обґрунтованій, гнучкій і варіативній структурі освітньої діяльності.

Аналіз джерельної бази показав, що впродовж останніх десятиліть вітчизняними науковцями активно здійснювалися порівняльно-педагогічні дослідження розвитку освіти у найбільш економічно розвинених країнах – Великій Британії, Канаді, Китаї, Німеччині, країнах Скандинавії, США, Франції та ін. Загальні проблеми професійного навчання і виховання, реформування освіти дорослих, інтеграційні та глобалізаційні процеси у неперервній освіті досліджені Н. Абашкіною, Н. Авшенюк, Т. Десятовим, В. Жуковським, Н. Журавською, Т. Кошмановою, В. Кудіним, М. Лещенко, Л. Лук'яною, О. Матвієнко, Н. Мукан, Н. Микитенко, О. Огієнко, В. Олійником, Л. Пуховською, С. Романовою, А. Сбруєвою, О. Сухомлинською, Л. Хомич та іншими вченими. Важливе значення з проблем освіти мають дисертаційні дослідження з порівняльної педагогіки Ю. Грегоращук, Н. Емельянової, Л. Зеніної, Т. Капелюшної, К. Онушкіної, З. Сафіної, О. Сьоміної, О. Федотової, Р. Шарана та інших вітчизняних і російських вчених.

Проблемам виникнення й розвитку системи освіти в США присвячені праці Ч. Беннетта (Ch. Bennett), Л. Гончарова, Л. Креміна (L. A. Kremin), К. Лукаса (C. J. Lucas), З. Малькової, Л. Півневої, О. Романовського, Дж. Р'юрі (J. L. Rury) та ін. Дослідження університетської педагогічної освіти, зокрема у США, її історії, сучасного стану й тенденцій розвитку здійснив О. Глузман; проблеми гуманізації та гуманітаризації освіти в класичних університетах США висвітлені у працях Р. Беланової; процеси розвитку теорії та практики морально-етичного виховання в американській школі (1830-1990) розглянуто у дослідженнях В. Жуковського; значення гуманітарної освіти у підготовці спеціалістів інженерно-технічного профілю в університетах США дослідили Б. Гонтарев, Л. Грознер, В. Параїл, С. Романова, Т. Тартарашвілі, В. Шубін та ін. Історії виникнення і перспективам подальшого розвитку комунальних коледжів у Америці присвячені роботи Г. Бейкера (G. A. Baker), Ф. Бройєра (F. V. Brawer), А. Коуена (A. M. Cohen), Дж. Левіна (J. S. Levin), Т. О'Бейніона (T. O'Banion) та ін.

Для розуміння процесів розвитку системи професійного навчання значний інтерес представляють наукові праці С. Батишева, В. Беспалька, І. Вільш, Ю. Деражне, О. Дубасенюк, В. Зуєва, І. Зязюна, М. Кагана, М. Левочко, А. Лігоцького, Н. Ничкало, В. Радкевич, В. Сластьоніна та ін.

У контексті наукового пошуку важливими є дослідження соціально-економічних аспектів професійної підготовки (С. Бандур, М. Баранов, К. Кязімов, П. Новіков, О. Рикова, В. Савченко, І. Терюханова, В. Шеметов та ін.); особливостей змісту, форм, методів та інноваційних технологій навчання (А. Алексюк, Г. Бевз, В. Биков, Т. Браже, Д. Колб, Ю. Кузнєцова, О. Лейбович,

М. Ноулз, О. Падалка, О. Пехота, С. Сисоєва та ін.); формування і розвитку професійної майстерності і компетентності фахівців (Л. Алексеєва, Г. Вершловський, Ю. Галагузова, Ю. Калиновський, В. Орлов, В. Поліщук, В. Тименко, М. Целих та ін.); реалізації компетентнісного підходу в освіті (І. Зимня, О. Овчарук, В. Лозовецька, А. Хуторський, В. Ягупов та ін.).

Значний інтерес становлять результати досліджень науковців США з проблем професійного навчання (Дж. Адамс, Т. Брамельд, Дж. Брунер, К. Гоул, Г. Даркенвальд, Дж. Дьюї, Дж. Каунтс, А. Маслоу, Ш. Мерріам, Дж. Мезіров, М. Ноулз, Р. Петерсон, П. Роелфс, Е. Торндайк, П. Фрейре та ін.), а також психологічних аспектів професійного становлення, адаптації і самоактуалізації особистості (В. Адкінс, Б. Гросс, Дж. Еппс, Д. Колб, А. Маслоу, Г. Олпорт, К. Роджерс та ін.).

Разом з тим, не зважаючи на значний науковий інтерес до зарубіжних психолого-педагогічних напрацювань, аналіз свідчить, що проблеми підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів з урахуванням глобалізаційних та інтеграційних процесів, системних змін на ринку праці та появи новітніх технологій висвітлені недостатньо. Питання, що стосуються професійної підготовки у дворічних коледжах США, залишаються недостатньо вивченими. Зокрема відсутні праці, в яких цілісно б досліджувалися тенденції розвитку освіти на початку третього тисячоліття, місце технологічної підготовки в американській вищій школі та інші питання. Як наслідок виникають суперечності між соціальною і педагогічною значущістю використання зарубіжного, зокрема американського, досвіду, для розроблення, модернізації професійно-технічної освіти в Україні і недостатнім його вивченням; теоретичним визнанням вагомості розроблених американських стандартів та відсутністю практично зорієнтованих рекомендацій для їх застосування в українській освіті.

Все це спонукає до ретельного вивчення теорії та практики професійної освіти розвинутих країн, які необхідно розглядати з урахуванням національних особливостей з метою пошуку оптимальних та ефективних зразків для вітчизняної системи підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів. У цьому контексті цінні напрацювання й багаторічні традиції має професійна освіта США, основними рисами якої є поліфункціональність, багатопрофільність, багаторівневість, децентралізація та регіоналізація підготовки спеціалістів технічного профілю початкової ланки. Основна роль у підготовці висококваліфікованого робітничого персоналу для американської промисловості належить молодшим (комунальним) дворічним коледжам, досвід становлення і розвитку яких заслуговує на всебічне вивчення.

Комунальні коледжі знаходяться під юрисдикцією місцевої влади, а молодші – це, переважно, приватні навчальні заклади. Зараз ця різниця

нівелювалася і загальноприйнятим терміном із 1970-х рр. є термін «комунальний», хоча в назвах деяких коледжів, заснованих раніше термін «молодший» залишився [6, с. 1]. У деяких вітчизняних джерелах зустрічається назва «громадські» (О. Романовський), або «муніципальні», що, на нашу думку, є також доречним, оскільки підкреслює той факт, що у цих навчальних закладах навчаються, переважно, студенти із місцевої громади (*local community*), і знаходяться ці заклади на балансі місцевого бюджету.

Ці коледжі пропонують академічну програму (*liberal arts – transfer programs*), аналогічну програмам перших двох років навчання у чотирирічних коледжах та університетах, що зараховується при переведенні на третій курс університету. Окрім того вони пропонують різноманітні спеціалізовані фахові програми, що не вимагають повномасштабної вищої освіти. По суті ці коледжі надають середню фахову освіту (*occupational programs*), швидко реагуючи на потреби конкретної місцевості у робочій силі. Водночас коледжі пропонують також програми підвищення кваліфікації (переважно на замовлення певних компаній), курси і гуртки для людей, які бажають активно проводити свій вільний час. Крім того, ці заклади надають допомогу місцевим органам соціального забезпечення, організовуючи навчання безробітних.

Доля американської освіти та педагогічної думки завжди була тісно пов'язана з історією та економікою країни. Характерними рисами економічного розвитку США були відсутність феодалізму, існування рабовласницьких відносин на півдні та вільних від поселень земель на заході. Саме тому американська освітня система з самого початку виникнення підпорядковувалася потребам економіки, була тісно пов'язана із потребами виробництва й сільського господарства, що суттєво відрізняло її від шкіл країн Європи того періоду з їх релігійним характером освіти і виховання [1, с. 5–10].

Початком створення закладів професійно-технічної освіти історики педагогіки США Л. Андерсон (L. F. Anderson) та Ч. Беннетт (Ch. Bennett) вважають угоди колоніальних часів про підтримку дітей із бідних сімей та сиріт. Такої ж думки й дослідниця системи професійної підготовки майбутніх учителів загальноосвітніх шкіл у Північній Америці Н. Мукан: «...в освіті колоніальні ідеї та практика були подібними до британських традицій освіти та професійної підготовки вчителів. Колоніальна концепція шкіл як інструменту збереження релігії та існуючих економічних і соціальних привілеїв була наслідком взаємодії старих традицій і досвіду. Британська система шкільної освіти і підготовки педагогів слугувала провідником для іммігрантів, які засновували колонії на американському континенті. ... Законодавство штату Массачусетс 1642 та 1647 рр. затвердило право штату на заснування та підтримку шкіл та діяльності вчителів. Воно дало поштовх для розвитку суспільної освіти на сучасний кшталт» [4, с. 9]. Один із перших освітніх законів – «Закон про старого

спокусника – диявала» колонії Массачусетс 1647 р. (*The Old Deluder Satan Act of the Massachusetts Bay Colony*) – встановлював спеціальні вимоги до вчителів, зобов'язував їх вчити дітей із бідних сімей та сиріт академічним й професійним навичкам.

Поступово, як відзначають історики педагогіки США Л. Андерсон (L. F. Anderson), Ч. Беннетт (Ch. Bennett), Л. Гончаров та ін., з'являються проекти створення нових навчальних закладів, у навчальних планах яких передбачається трудове навчання. Одним з таких проектів був проект шкіл для колоній Пенсільванія та Нью-Джерсі, запропонований Т. Баддом (Th. Badd). Цей проект мав на меті поєднати загальну освіту з трудовим навчанням: шкільний день рівномірно розподілявся на заняття в навчальних класах і майстернях (по 4 год.). Окрім читання, письма, арифметики, латинської мови тощо, хлопці мали навчитися торгівельним операціям, токарному, ткацькому, чоботарському та іншим корисним ремеслам, а дівчат вчили шити, вишивати, в'язати, робити капелюшки й кошики із соломи.

Війна за незалежність (1776–1783) стала поштовхом до розвитку американської промисловості – зросло виробництво чавуну, заліза, сталі; розвивалася текстильна, збрійова, суднобудівна, паперова промисловість. У цей час відбувався процес суспільного розподілу праці, зростала кількість населення в містах. На педагогічну теорію й практику цього періоду великий вплив мали погляди Т. Джефферсона (Th. Jefferson) (1743–1826), Т. Пейна (Th. Paine) (1737–1809), Б. Франкліна (B. Franklin) (1706–1790), які вважали, що основною метою освіти є підготовка молоді до практичної діяльності. У зв'язку з цим у цей період у школах США спостерігалось посилення уваги до предметів природничо-математичного й практичного спрямування.

Американська революція (1775–1783) привнесла зміни у політичне, економічне життя американського суспільства (міграція американців, еміграція, урбанізація – три основні наслідки цієї революції). «Вона сприяла демократизації політичного й культурного життя Америки, відкриттю й освоєнню західних земель, розвитку нових форм підприємництва, росту міст і запровадженню в них нових соціальних порядків» [3, с. 30].

Промислова революція 1820–1860 рр. гостро висунула питання про необхідність удосконалення фахової освіти в країні, надала поштовху до впровадження ручної праці в школи. Прихильники такого підходу (Е. Корнеліус (T. Cornelius), Г. Гейль (H. Gale), Т. Вельд (Th. Veld), Т. Барроуес (Th. Barrowes) та ін.) вважали, що ручна праця «робить розум жвавішим, впливає на моральні опори суспільства, робить характер незалежним, збільшує багатство держави, сприяє розвиткові трудових навичок, необхідних у житті та подоланню абсурдного пережитку, нібито фізична праця є ганебне, принизливе заняття» [1, с. 60].

Як підкреслюють історики освіти США [1; 6; 7], у 40-60-х рр. XIX ст. питання трудової освіти переростає суто педагогічні рамки і стає важливою соціально-педагогічною проблемою. Законодавчі зібрання багатьох штатів ухвалюють резолюції щодо необхідності підтримки наукових й сільськогосподарських експериментів і надання пільг для проведення наукових досліджень у галузі ремесел, науки, комерції та промисловості. У цей час відбувається бурхливий розвиток університетів і коледжів, які підтримуються владою штатів і пропонують вільний доступ до навчання мешканцям цих штатів: згідно акту Моррілла (Morrill Act) (1862 р.) кожен штат отримав 30 000 акрів (1 акр = 4046,86 м²) федеральної землі для організації сільськогосподарських і технічних коледжів. Фактично, ці коледжі, так звані «коледжі на дарованій землях» (*Land Grant colleges*) були першими національними навчальними закладами для підготовки робітничих кадрів.

У доіндустріальній американській культурі цінності концентрувалися навколо сім'ї й громади. Промисловці, які організовували виробництва, відчували нагальну потребу перетворити робітників з носіїв традиційної культури на носіїв сучасних культурних цінностей, тобто «прищепити їм промислову мораль» [3, с. 39].

Таким чином, у період з 1860-х до 1900-го рр. збільшилась кількість навчальних закладів і змінився характер освіти під впливом зростаючою урбанізації та індустріалізації. Зміст освіти передбачав підготовку до практичної діяльності, оволодіння навичками, необхідними для життя. У зв'язку з потребами промисловості школи розширили свої навчальні плани, включивши в них інтенсивне професійне навчання. Зрушення в системі освіти США відбулись як реакція на зміни в економічному, соціальному і культурному житті. Система виробництва в цей період основну увагу приділяла спеціалізації, технічній компетенції й умінню легко взаємодіяти в безликій, керованій чіткими правилами корпоративній структурі. Успіх у цій системі залежав менше від рис характеру особистості в традиційному розумінні, а більше від навичок, продуктивності праці та соціальної компетентності. Школи відповідали запитам виробництва, збільшуючи кількість академічних предметів, надаючи учням соціальну підготовку і пропонуючи їм професійне консультування та навчання. [3, с. 160–161].

Необхідність підготовки кваліфікованих робітничих кадрів на початку XX ст. була викликана бурхливим розвитком науки й техніки. За період з 1870 до 1920 рр. частка найманих сільськогосподарських робітників зменшилась майже вдвоє, а відсоток промислових робітників зріс від 17 % до 20 %, майже зрівнявшись з кількістю сільськогосподарських працівників. «Число робітників на шахтах збільшилось у 6 разів, на будівництві – утричі, на транспорті та у сфері послуг – у 6 разів. Настільки ж зросло число зайнятих у торгівлі та фінансовій

сфері» [3, с. 136–137]. Саме це дало поштовх утворенню дворічних коледжів, у змісті яких традиційна гуманітарна освіта поєднувалась із професійною підготовкою.

Сьогодні у США налічується 1158 комунальних коледжів, у яких навчається 11,6 млн. студентів. Більше всього коледжів розташовано у шт. Каліфорнія – 136 (з них 24 приватні), найменша кількість комунальних коледжів у штатах Делавар (3) та Род Айленд (2) [6, с. 3]. Перевагами поступлення й навчання у комунальних коледжах є збереження часу (через 2 роки студенти отримують диплом про освіту) та фінансів (плата за навчання у комунальних коледжах суттєво нижча). Оскільки у більшості американських міст є дворічні коледжі, то молоді доступно отримати освіту й науковий ступінь у будь-якому місці [8].

Можливість оволодіння науковими знаннями, масовість і пріоритет професійної орієнтації є складниками сутності сучасної системи освіти США. Вища школа базується на основі єдності функцій навчання і дослідження, що є рушійним механізмом її саморозвитку, забезпечує роль у суспільстві, яка зростає. Ця роль не обмежується лише підготовкою висококваліфікованих кадрів для освіти, науки, виробництва, інших галузей суспільного життя, а й впливає на розвиток різних соціальних інститутів.

У 90-х рр. минулого століття в Америці дані опитування виділили 10 основних цінностей, необхідних для молоді. Це – основні поняття добра й зла (98 %), важливість освіти (92 %), норми поведінки, що стосуються статевих відносин (83 %), толерантність до людей різних рас, віку, поглядів (82 %), важливість родинних та подружніх стосунків (77 %), екологія (43 %), патріотизм (29 %), шанування культури та мистецтва (13 %). [5, с. 125–127].

Сучасний стан розвитку суспільства характеризується: посиленням цілісності світу, взаємозв'язку та взаємозалежності країн, що проявляється у формуванні єдиного економічного простору та інформаційного поля, коли відбувається інтенсивний обмін результатами матеріального й духовного виробництва (В. Кремінь).

Основна сутність професійної підготовки – орієнтація на формування світосприйняття особистості, прагнення до його реалізації в емоційній (принцип гуманітаризації), інтелектуальній (принцип фундаменталізації) та вольовій (принципи діяльнісної спрямованості) сферах. Крім того, інтегративною рисою особистості є її національний менталітет, який впливає на життя як окремого людини, так і суспільства в цілому, і це повинно враховуватися в освітньому процесі (принцип національного характеру освіти) (С. Гончаренко, Ю. Мальований, А. Новиков).

Дослідження свідчать, що у США освіта трудового потенціалу країни стала найдинамічнішим сектором усієї освітньої структури. Боротьба за освіченого працівника набула досить стійкого характеру. Приблизно третина працівників

виробництва (29 млн чол.) вчать у США постійно. І хоча зростаюча економічна криза спричинила підвищення плати за навчання в результаті скорочення державного фінансування та скорочення викладацького складу, однак, підвищилися темпи співробітництва з приватними компаніями та неприбутковими організаціями для підтримки таких витратних навчальних програм, як інформаційні та автоматичні технології, медична справа, та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаров Л. Н. Школа и педагогика США до второй мировой войны : Исторический очерк. / Л. Н. Гончаров. – М. : Педагогика, 1972. – 319с.
2. Дубовик О. Історико-педагогічні аспекти виникнення дворічних коледжів у США / Оксана Дубовик // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2012. – № 4. – С. 207-214.
3. Жуковський В. М. Морально-етичне виховання в історії американської школи / Василь Жуковський. – Острог, 2002. – 428 с.
4. Муқан Н. Система професійної підготовки майбутніх учителів загальноосвітніх шкіл в університетах Канади: Монографія. / Наталія Муқан. – Львів : Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”. – 2006. – 140 с.
5. Fitzpatrick J. G. Teaching Values / J. G. Fitzpatrick // Annual Editions : Education. – 1997. – No 23. – P. 125-127
6. Phillippe K. A. National Profile of Community Colleges: Trends & Statistics / Kent A. Phillippe, Leila Conzáles Sullivan. – 4th edition. – Wash. : Community College Press, 2005. – 190 p.
7. Rury J. L. Educational and Social Changes: Themes in the History of American Schooling / John L. Rury. – Mahwah, N. J. : Lawrence Erlbaum Associates, 2002. – 254 p.
8. Sarpolis N. Earning Power of a College Degree / Nikki Sarpolis // Community College of Philadelphia Career Focus. –Spring, 2010. – Vol. 3, Issue 2. – Режим доступу: <http://viewer.zmags.com/publication/b90680b9#b90680b9/6>.

УДК 378.147 : 811.161.1'243(045)

Жукова Ирина Александровна
преподаватель кафедры второго иностранного языка (английский)
Минского Государственного Лингвистического Университета
Минск, Беларусь

ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ

Аннотация. В данной статье автор рассматривает принципы формирования социокультурной компетенции у иностранных студентов, изучающих русский язык как иностранный, с позиции коммуникативно-когнитивного подхода и с опорой на когнитивный, коммуникативный и социокультурный опыт, сформированные при изучении родного языка или первого иностранного.

Ключевые слова. Социокультурная компетенция, русский язык как иностранный, коммуникативно-когнитивный подход, родная культура, коммуникативность, аутентичность, принцип, языковой вуз